

Saksframlegg

HANDLINGSPLAN MOT TRAKASERING I GRUNNSKOLEN

Arkivsaksnr.: 07/12660

Forslag til vedtak:

1. Bystyret vedtar foreliggende Handlingsplan mot trakassering i grunnskolen.
2. Bystyret vedtar foreliggende prosjektplan for sosial kompetanse.

Trondheim kommune

Bakgrunn for saken:

Denne saken redegjør for strategier for arbeidet mot mobbing og trakassering i trondheimsskolen, og foreslår tiltak. Saken er en oppfølging av vedtak i sak 27/06 *Håndheving av nulltoleranse mot mobbing*, interpellasjon fra Tord Lien i bystyrets møte 31.03.05 og vedtak i sak 81/06 til bystyret om *Forskrift - ordensreglement for grunnskolen i Trondheim*.

Bystyret fastholder i sak 27/05 sin målsetting om at trondheimsskolene skal være fri for mobbing/trakassering, samt at det i skolene skal praktiseres nulltoleranse overfor all mobbing. I sak 81/06 slår bystyret fast at kjønnsrelatert, herunder seksualisert trakassering, er et problem parallelt med mobbing, og at det heller ikke må tillates. Samme sak poengterer også at: negative fordommer og generaliserende oppfatninger om etniske grupper og diskriminering, dvs. nektelser av lik behandling på etnisk grunnlag og negativ forskjellsbehandling eller mobbing i forhold til religiøs tilknytning heller ikke er tillatt.

Bystyret ber rådmannen (i sak 27/05) om å legge fram en sak som beskriver arbeidet med å redusere adferdsproblemer og å utvikle bedre læringsmiljø i trondheimsskolene. Saken fokuserer spesielt på:

- samarbeid med kompetansemiljø om program og metode
- ansvarliggjøring av personalet
- tydelige voksne ledere i skolen som skaper trygghet
- barns evne/mulighet til å formidle mobbing/trakassering og rasisme
- foreldres evne/mulighet til å rapportere mobbing/trakassering og rasisme
- hvordan foreldrene involveres
- skolenes oppfølgingsplikt
- hvordan skoler som har større problemer enn andre følges opp

Rådmannen bes også om å legge fram prinsipper for hvordan nulltoleranse mot mobbing og trakassering skal håndheves. I sak 81/06 bes det om en byovergripende handlingsplan mot seksuell trakassering og rasisme. Videre ber bystyret rådmannen presentere et forslag om når og hvordan lærere/skoler følges opp om regelverket ikke etterfølges.

Denne saken søker å svare på alle disse problemstillingene gjennom å redegjøre for hvilke tiltak som allerede er på plass og presentere en handlingsplan mot trakassering i trondheimsskolen.

Bystyret har ved flere anledninger uttrykt usikkerhet mht rapporteringssystemet som ligger til grunn for kartlegging av omfanget av mobbing/trakassering. Den nasjonale Elevundersøkelsen, som brukes i alle landets grunn- og videregående skoler, gir oss et felles datamateriale å forholde seg til. Fordelen med en nasjonal undersøkelse er at vi i Trondheim kan sammenligne oss med et landsgjennomsnitt, forekomst i andre storbyer og se utvikling gjennom år. Skolene får data på enhetsnivå og kan lett sammenligne seg med andre skoler og landsgjennomsnittet. Resultatene fra Elevundersøkelsen blir tatt opp i ledersamtaler med rektor. Funn i undersøkelsen danner grunnlag for videre arbeid med læringsmiljøet til eleven etter diskusjoner i rådsorganene ved skolen.

Samtaler med elevene bekrefter at det er en utfordring å få elevene til å ta slike undersøkelser seriøst. Det er liten grunn til å tro at dette er et større problem i Trondheim enn i andre byer. Rådmannen mener at Elevundersøkelsen er et godt materiale å gripe tak i og viser hva elevene mener om sitt læringsmiljø. Tilbakemeldinger gir oss tro på at elevene tar undersøkelsen mer seriøst når de ser at funn blir fulgt opp og tatt på alvor.

Trondheim kommune

Problemstillingen om usikkerhet i kvalitet på data er reist overfor vurderingstjenesten, og det er i tillegg til den veiledning som Utdanningsdirektoratet har laget for gjennomføring av Elevundersøkelsen, satt i gang et arbeid med kvalitetssikring av datainnsamling og bearbeiding av data. Samarbeid med Ungdommens bystyre (UB) og skolenes elevråd vil stå sentralt her. Dette vil rådmannen komme tilbake til når resultatene fra elevundersøkelsen legges fram i Tilstandsrapport for trondheimsskolen skoleåret 2006/07.

Fakta:

En rekke lover og forskrifter omhandler dette temaet og slår fast at diskriminering/ trakassering er forbudt (se vedlegg 3, Handlingsplanen mot trakassering, del 3.). Opplæringslovens § 9A *om elevenes arbeidsmiljø* legger ansvaret på skolen for å sikre elevene et positivt psykososialt læringsmiljø og pålegger skolene å ha egne handlingsplaner for slikt arbeid. Loven hjemler handlingsplikt hos alle voksne som jobber i skolen.

Alle skolene i Trondheim har rapportert at de har opprettet skolemiljøutvalg, hvor elevene har valgt representanter, som skal ivareta arbeidet med et godt læringsmiljø.

Alle skolene har det siste året revidert sine ordensregler på bakgrunn av nye forskrifter, vedtatt av bystyret i juni 2006 (sak 81/06). Disse forskriftene har egne punkt i §4, 5.0 om at:

- voldelig adferd eller trusler om vold
- forskjellsbehandling, fysisk eller psykisk angrep på grunn av kjønn
- negative fordommer og generaliserende oppfatninger om etniske grupper
- negativ forskjellsbehandling eller mobbing i forhold til religiøs tilknytning ikke er tillatt og ikke skal aksepteres i trondheimsskolen.

Skolene er gjennom dette arbeidet pålagt å informere barn om hvordan de skal gå fram for å si fra om uakseptabel framferd hos andre og oppfordre dem til ikke å akseptere slik atferd verken overfor seg selv eller andre. Rådmannen ser av svarene fra Elevundersøkelsen at ikke alle barn opplever at de vokse passer på og mange barn varsler heller ikke om uønsket adferd. Her er det en utfordring å bedre tilliten, slik at barn varsler voksne og at voksne blir flinkere til å gripe inn.

Til hjelp og veiledning for grunnskolen har rådmannen utarbeidet en egen *Handlingsplan mot trakassering*. Planen er forelagt Arbeidsmiljøutvalget for oppvekst, Ungdommens bystyre (UB) og Kommunalt foreldreråd for grunnskolen (KFG). De slutter seg til hovedpunktene i planen. UB behandlet saken i februar 2007 og uttalte: *Planen i sin helhet vil vi betrakte som god. Vi liker spesielt arbeidet med definisjonene på trakassering, at det er offeret som avgjør hva som er trakassering.* Hele uttalelsen ligger som vedlegg 4.

Kompetanseheving av skolenes personale:

Arbeidet med å bedre læringsmiljøet blant elevene i trondheimsskolen er et kontinuerlig arbeid. Rådmannen viderefører prosjektsatsingen *Vi bryr oss* som en del av Program for kvalitetsutvikling. Hovedstrategien for dette arbeidet er å øke kompetansen til de voksne i skolemiljøet slik at de bruker metoder som forskning viser at virker. Det er tilsatt ny prosjektleder som kombinerer prosjektarbeidet med halv stilling i RBU/Dagskolen for å sikre nær tilknytning til et kompetansemiljø som daglig arbeider med å håndtere alvorlige adferdsavvik og episoder. Prosjektet *Vi bryr oss* samarbeider nært med Barne og familietjenesten (BFT) i flere av sine satsinger, blant annet gjennom felles deltakelse i Respektprogrammet - drevet av Senter for atferdsforskning. Prosjektleder for *Vi bryr oss* er sterkt inne på mange skoler for å følge opp og veilede inn mot kompetente samarbeidsmiljø der det er behov. Prosjektet har fokus på samarbeid med eksterne kompetansemiljø som gjennom forskningsmessig

Trondheim kommune

dokumentasjon har vist at deres jobbing har båret frukter (Se vedlegg 5, Prosjektplan for *Vi bryr oss* 2006/09).

Prosjektsatsingen *Lære å lære* innenfor Program for Kvalitetsutvikling har også sterkt fokus på involvering av elever i eget læringsarbeid, samarbeid med foreldre, ansvarliggjøring av personalet og fokus på tydelige voksne ledere i skolen som skaper trygghet for elevene.

Dette er også tema som rådmannen vil komme tilbake til i en seinere sak om Lærerrollen.

Bystyret poengterer at kommunens kompetansemiljø rundt mobbing må styrkes og kontinuerlig utvikles hos BFT og at de aktivt skal benyttes som en ressurs i skolene. Det poengteres viktigheten av at BFT's kompetanse bygger på teorier og metodikk som kan vise til forskningsbaserte resultater. Dette er et arbeid som nå er på gang gjennom eget Kvalitetsutviklingsprogram for BFT, i nært samarbeid med fagmiljø på NTNU. Gjennom flere felles prosjekt som *Webster Stratton*, *Læringsmiljø og pedagogisk analyse*, *Zippy's venner* og *Respekt*, alle program som har fått positiv evaluering i Utdanningsdirektoratets vurdering av forebyggende innsatser i skolen, samarbeider BFT og skolene om å heve kompetansen i det voksne miljøet på dette feltet.

Rådmannens rolle:

Skoleeier har gjennom Opplæringslovens §13.10 et klart ansvar for å se til at skolene driver sin virksomhet etter lov og forskrift. Til det trenger rådmannen et system for innhenting av data for den virksomhet som skjer, et rapporteringssystem for avvik og et system for oppfølging.

Data om forekomst av mobbing/trakassering innhentes gjennom den statlige Elevundersøkelsen. Som nevnt foregår det et arbeid for å kvalitetssikre innhenting og bearbeidelsen av disse dataene. I tillegg har rådmannen under utvikling et system for sentral rapportering av avvik knyttet til §9A.

Alle data fra Elevundersøkelsen og saker som rapporteres som avvik fra 9A, tas opp med rektor på den skolen det angår. Skoler som har spesielle problem knyttet til slike saker, veiledes til å ta kontakt med ulike miljø, alt etter sakens art, det være seg BFT, prosjektleder for *Vi bryr oss* eller andre kompetansemiljø. Skolens kontaktperson hos rådmannen følger alltid saken videre og sikrer at skolen tar fatt i problemene på en hensiktsmessig måte.

Regelverket og de rutiner som er utviklet for oppfølging av mobbesaker, om det gjelder barn eller voksne, synes å være hensiktsmessig og tilstrekkelig. Ordensreglene og retningslinjene for oppfølging av §9a i Opplæringsloven gir sammen med personalreglementet rom for de tiltak som er nødvendig for å løse store konflikter som for eksempel mobbing. Regelverket gir hjemmel for å flytte den som mobber bort fra skolen. Dette virkemiddelet er benyttet i Trondheim ved flere anledninger.

Tiltak for perioden 2007-10:

Rådmannen har gjennom denne saken søkt å redegjøre for de grep som allerede eksisterer for oppfølging av elevenes læringsmiljø, og hvilke tiltak som er satt inn for å bedre dette.

Videre legger rådmannen fram *Handlingsplan mot trakassering* for grunnskolen i Trondheim, hvor det foreslås en rekke tiltak som skal bidra til å utvikle et trygt læringsmiljø for elevene. med hensyn til mobbing/trakassering. Alle skoler har sosial læreplan og handlingsplan mot mobbing. Handlingsplan mot trakassering må integreres i disse planene slik at skolen får en felles plan for sosialt miljø og sosial kompetanse som bevisstgjør på enkelttema og gir handlingsferdigheter spesielt i det voksne miljøet.

Trondheim kommune

Rådmannen viser til sammenhengen mellom handlingsplanen mot trakassering og *Vi bryr oss*- prosjektet, en satsing for systematisk å bygge opp kunnskap og holdninger blant barn og voksne for å bedre elevenes læringsmiljø og sikre et vedvarende fokus på nulltoleranse, uakseptabel atferd, mobbing og trakassering.

Rådmannen i Trondheim, 23.04.2007

Jorid Midtlyng
kommunaldirektør

Per Erik Eimhjellen
rådgiver

May Johnsen
rådgiver

Vedlegg:

Vedtak i sak 27/06 *Håndheving av nulltoleranse mot mobbing*

Vedtak i sak 81/06 *Forskrift - ordensreglement for grunnskolen i Trondheim*

Handlingsplan mot trakassering, for grunnskolen i Trondheim

Uttalelse fra Ungdommens bystyre

Prosjektplan for "Vi bryr oss"